

DÖVLƏTİN SOSIAL FUNKSIYASININ HƏYATA KEÇRİLMƏSİNDƏ VERGİ SIYASƏTİNİN ROLU

Z.Q.QULİYEV
Bakı Biznes Universiteti

Bu məqalədə sosialyönlü vergi siyasətinin formalaşmasının problemləri və onun bazar iqtisadiyyatı şəraitində dövlətin sosial funksiyasının reallaşdırılmasındakı rolu araşdırılır. Həmçinin, dünya maliyyə böhranı şəraitində vergi siyasətinin sosial yönümlülüüyünün vacibliyi əsaslandırılmışdır.

Açar sözlər: vergi siyasəti, humanizm ənənələri, sosial bərabərlik, sosial ədalət, dövlət siyasəti, vergitutma, sosial və siyasi sabitlik, identiklik, təkamül xarakteri, stimullaşdırıcı, tənzimləyici, bölüşdürücü, fiksəl, uçot-nəzarət,

Azərbaycan Respublikasının vergi siyasəti konsepsiyası ölkəmizi sosial dövlət kimi müəyyən edən konstitusiyaya normalarının təmin olunmasına yönəldilməklə və elmi cəhətdən əsaslandırılmaqla dövlətimizin milli maraqlarının, vətəndaşların şəxsi maraqlarının və cəmiyyətin mənafələrinin vahdətli və qarşılıqlı şəkildə bir-birini tamamlaması əsasında qurulur.

Dövlətin mənafələri bərabərhüquqlu və qarşılıqlı faydalı beynəlxalq əməkdaşlığın inkişafında iqtisadi və sosial sabitliyin təmin olunmasını, qanunçuluğun, hüquqi qaydaların qorunub, saxlanılmasını özündə birləşdirir.

Sosial dövlətin vergi siyasəti aşağıdakıların yerinə yetirilməsinə kömək etməlidir:

1) sosial sığortanın yüksək səviyyəsini təmin etməli, klassik risk hallarında və məcburi vəziyyətlərdə (xəstəlik, yaş, işsizlik, bədbəxt hadisə və s.) vətəndaşların və onların ailələrinin təmin olunması;

2) imkansız, çoxuşaqlı və kimsəsiz insanlara, təbii fəlakət qurbanlarına və s. yardım göstərilməsinə kömək etməli;

3) tikinti və ya mənzil alınması sahəsində, əlavə təhsil, istirahət və s. ilə əlaqədar özünün sosial məsələlərini müstəqil həll etməyə çalışan şəxslərin kreditləşdirilməsi ilə məşğul olan şəxslərə həvəsləndirici və köməkçi altsistemlərin xidmətinin qarşısının alınmasına imkan verməməlidir.

Azərbaycanın milli maraqlarının həyata keçirilməsi yalnız iqtisadiyyatın sabit inkişafı və vergi sisteminin səmərəli fəaliyyəti əsasında mümkündür.

Sosial sferada Azərbaycanın milli maraqları xalqın yüksək həyat səviyyəsinin təmin edilməsindən ibarətdir.

Mənəvi sahədə milli maraqlar cəmiyyətin mənəvi dəyərlərinin, vətənpərvərlik və humanizm ənənələrinin, ölkənin mədəni və elmi-texniki potensialının qorunması və möhkəmləndirilməsi məsələlərini əhatə edir.

Milli mənafələr uzunmüddətli xarakter daşıyır və dövlətin vergi siyasətinin əsas məqsədlərini, strateji və cari vəzifələrini müəyyən edir. Bu mənafələr Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və qanunvericiliyinə əsaslanan düşünülmüş vergi siyasəti ilə həyata keçirilir.

Sosial dövlət kimi Azərbaycan Respublikasının vergi siyasəti sferasında şəxsiyyətin mənafələri Konstitusiyaya ilə müəyyən edilmiş hüquq və azadlıqların həyata keçirilməsini, şəxsi sosial müdafiənin təmin olunmasını, həyat səviyyəsinin keyfiyyətə yüksəldilməsini, insanın və vətəndaşın fiziki, mənəvi və intellektual inkişafını nəzərdə tutur.

Vergi siyasəti sferasında cəmiyyətin mənafələri ictimai həmrəyliyə nail olunması və onun qorunub, saxlanılması prioritetlərini, sosial bərabərliyi və sosial ədaləti əks etdirir.

Sosial dövlət kimi Azərbaycan Respublikasının vergi siyasəti konsepsiyasının işlənilib, hazırlanması sahəsində başlıca vəzifələr bunlardır: sosial dövlət kimi Azərbaycan Respublikasının xarici və daxili təhlükələrinin vaxtında proqnozlaşdırılması və aşkara çıxarılması; operativ və uzunmüddətli tədbirlərin həyata keçirilməsi; ölkə iqtisadiyyatının daha da inkişaf etdirilməsi, müstəqil və sosial yönlü iqtisadi kursun həyata keçirilməsi.

Dövlət siyasəti regionların və xalq təsərrüfatı sahələrinin inkişafı üçün bərabər şəraitin yaradılmasına yönəldilməlidir.

Sosial dövlətin vergi siyasəti konsepsiyasının yaradılması həm Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında sosial məsələlərlə bağlı müəyyən olunmuş normaların həyata keçirilməsi zərurəti, həm də dünya maliyyə böhranı şəraitində vergitutma sahəsində islahatların aparılması, onun yeniləşdirilməsi və təkmilləşdirilməsinə olan tələbatla şərtlənir. Sosial dövlətin vergi siyasətinin reallaşdırılması ölkənin iqtisadi məkanının vahidliyini təmin etməklə maddi rifah halının yaxşılaşdırılmasına, elmin və təhsilin tərəqqisinə, cəmiyyətin mənəvi və əxlaqi